

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

Aan de voorzitters van de
gerechtsbesturen

Afdeling Ontwikkeling

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 46
www.rechtspraak.nl

datum 12 januari 2009
contactpersoon mw. dr. E. van Amelsfort - van der Kam
doorkiesnummer 070 - 361 9806
faxnummer 070 - 361 9746
e-mail E.van.Amelsfort@rechtspraak.nl
bijlage(n) 1
ons kenmerk UIT 13694 ONTW / EvA
onderwerp Nadere uitwerking procedurevoorstel

Geachte mevrouw, heer,

Op 1 december jl. is in de Presidentenvergadering het procedurevoorstel van de Raad besproken om te komen tot een advies aan de minister van Justitie over herziening van de gerechtelijke kaart.¹ Achtereenvolgend zijn aan de orde geweest de opzet van de advisering, de uitgangspunten, de combinaties van gerechten die de verkenning zullen uitvoeren, de resultaten van de gesprekken en de inrichting van de gesprekken. Om te komen tot een effectieve procedure zet de Raad in deze brief aan de hand van deze onderwerpen uiteen hoe de procedure er verder uit zal zien.

Het procedurevoorstel is naar aanleiding van de discussie in de Presidentenvergadering gewijzigd voor wat betreft de uitgangspunten, de groepen waarin de verkenning wordt uitgevoerd en de inrichting van de gesprekken. De uitgangspunten dienen als vertrekpunt voor de regionale gesprekken, maar gerechtsbesturen kunnen in hun advies aangeven wanneer de uitgangspunten ongewenste effecten hebben in de betreffende regio. Naar aanleiding van de discussie in de Presidentenvergadering is de groepsindeling waarbinnen de verkenningen zullen plaatsvinden verruimd. Tenslotte stelt de Raad twee procesbegeleiders voor waaruit de gerechtbesturen een keuze kunnen maken en zal de Raad een secretariaat inrichten om de verkenning te ondersteunen.

Visie minister van Justitie op de herziening van de gerechtelijke kaart

Op 19 december jl. heeft de minister een brief gestuurd aan de voorzitter van de Tweede Kamer met daarin zijn visie op de herziening van de gerechtelijke kaart. De Raad heeft van deze brief kennis genomen en constateert dat de minister met betrekking tot het locatiebeleid een ander uitgangspunt hanteert dan eerder verwoord in zijn uitgangspuntennotitie.²

¹ Zie brief d.d. 17 november 2008 met kenmerk: UIT 13462 ONTW / EvA.

² Uitgangspunten minister van Justitie bij de herziening van de gerechtelijke kaart, oktober 2008.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 12 januari 2009
kenmerk UIT 13694 ONTW / EvA
pagina 2 van 5

In bijgevoegde brief aan de minister benoemt de Raad dit verschil en herhaalt de Raad zijn eerder ingenomen standpunt met betrekking tot het locatiebeleid. Ook gaat de Raad in de brief kort in op de inrichting van locaties als kantoorlocatie of zittingslocatie en de bevoegdheidsverdeling voor het aanwijzen van nevenlocaties.

De Raad is van mening dat de brief van de minister geen aanleiding geeft om de met de presidenten besproken procedure te wijzigen. In de verkenning zal het uitgangspunt worden gehanteerd dat rechtspraak in elk geval zal plaatsvinden in de twintig arrondissementshoofdplaatsen. Een van de resultaten van de verkenning zal zijn een beschrijving van de gewenste locaties van rechtspraak en de soorten zaken die daar worden afgedaan waarbij wordt ingegaan op de wenselijkheid van de inrichting van de locatie als kantoorlocatie dan wel als zittingslocatie.

Opzet advisering

In de discussie, besluitvorming en advisering aan de minister zal de verdeling van zaakspakketten, de bestuurlijke inrichting en de locatiekeuze integraal worden gezien. Dit principe wordt ook breed gedeeld door de presidenten.

De Raad hecht er aan aan het verzoek van de minister om voor de zomer te adviseren te voldoen. De Rechtspraak is zelf verantwoordelijk voor de inrichting van de organisatie op een wijze die de kwaliteit van het rechtspreken optimaal ondersteunt. Het is belangrijk dat de Rechtspraak laat zien in staat te zijn zelf verantwoorde keuzes voor de inrichting van de rechterlijke organisatie te maken. Wanneer de Raad niet adviseert zal de politiek de beslissingen voor de Rechtspraak nemen en dat is ongewenst. Dit brengt met zich dat besluitvorming niet kan plaatsvinden binnen de Toekomstverkenning. De Raad wil benadrukken dat in de huidige planning het resultaat van de verkenningsfase van de Toekomstverkenning wel kan worden benut in de besluitvorming over de gerechtelijke kaart.

De Raad blijft bij het uitgangspunt dat een theoretische discussie over de ideale schaalgrootte en algemene criteria voor de organisatie van de Rechtspraak ongewenst is. Enerzijds is het zeer de vraag of het mogelijk is algemene criteria te benoemen, anderzijds is "one size fits all" niet gewenst. De Raad zet in het procedurevoorstel juist in op oplossingen op maat in de diverse delen van het land die recht doen aan de lokale situatie.

Uitgangspunten

De Raad heeft kennis genomen van de discussie in de Presidentenvergadering over het uitgangspunt dat het ongewenst is zaakspakketten te verschuiven van grote naar kleine rechtbanken met als enige reden om kleine gerechten meer levensvatbaar te maken. De Raad constateert dat hier verschillend over wordt gedacht. Met het oog op de functie van de rechtspraak in de samenleving meent de Raad in dit geval vast te moeten houden aan het uitgangspunt. Interne organisatie-overwegingen mogen in beginsel niet gaan boven het belang van bereikbaarheid van rechtspraak voor de rechtzoekenden.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 12 januari 2009
kenmerk UIT 13694 ONTW / EvA
pagina 3 van 5

Daarnaast is de Raad van mening dat een autonoom gerechtshof in principe zelfstandig over voldoende mensen, middelen en zaken moet beschikken. Wanneer bepaalde uitgangspunten lokaal naar het oordeel van de gerechtshoven ongewenste effecten hebben, kan dat als resultaat van de verkenning worden aangegeven.

De volgende uitgangspunten dienen als vertrekpunt voor alle verkenningen:

1. Kwaliteit van rechtspraak is het leidende principe bij de inrichting van de Rechtspraak.
2. Concentratie van zaakspakketten met name in de bestuurssector is noodzakelijk.
3. Het is niet gewenst dat er gerechten bestaan zonder bestuurssector. Brede gerechten in eerste aanleg vormen het uitgangspunt.
4. Het opknippen van het pakket bestuursrecht is ongewenst.
5. Het is in beginsel ongewenst bij het herverdelen van zaakspakketten zaken te verschuiven van grote gerechten naar kleine met als enige reden om kleine gerechten meer levensvatbaar te maken.
6. De rechtspraak moet voldoende bereikbaar zijn voor de rechtzoekenden.
7. Bij het bepalen van nevenlocaties wordt zoveel mogelijk uitgegaan van nevenlocaties waar alleen zittingen worden gehouden .
8. De organisatie dient bij te dragen aan het werkplezier van de medewerkers.
9. De organisatie dient zo te zijn ingericht dat een efficiënte bedrijfsvoering mogelijk is en continuïteit is gegarandeerd.

Regio's

De Raad is van mening dat de inrichting van de Rechtspraak met name in de volgende regio's aandacht behoeft:

- Haarlem, Alkmaar
- Utrecht, Zwolle-Lelystad, Almelo, Arnhem, Zutphen
- Leeuwarden, Assen, Groningen
- Rotterdam, Dordrecht
- Roermond, Maastricht
- Breda, Middelburg

In de Presidentenvergadering is naar voren gekomen dat de groepsindeling van de gerechten die de verkenningen gaan uitvoeren als te beperkend wordt ervaren. Sommige presidenten gaven aan in meerdere combinaties te willen praten en ook de niet-genoemde rechtbanken en de gerechtshoven willen in de verkenningen meedoen. De Raad vindt het van belang dat de gerechtshoven in de volgende fase de gelegenheid krijgen oplossingen op maat te formuleren voor de problematiek in de regio. Het is aan de presidenten zelf om te bepalen met wie ze daarvoor in gesprek willen/moeten gaan. Tegelijkertijd ziet de Raad hierin een gevaar dat er teveel gesprekken op te hoog abstractieniveau gaan plaatsvinden die uiteindelijk besluitvorming over de gerechtelijke kaart niet dichterbij brengen.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 12 januari 2009
kenmerk UIT 13694 ONTW / EvA
pagina 4 van 5

De Raad stelt voor dat de hofpresidenten in hun ressort inventariseren in welke combinaties de gerechten de verkenning wensen uit te voeren. Van bovengenoemde indeling kan worden afgeweken en ook de niet genoemde rechtbanken en appelinstanties kunnen indien gewenst met de regionale verkenningen meedoen. De Raad wil daarbij benadrukken dat de haalbaarheid van samenwerkingsverbanden die ressortsgrenzen doorbreken laag moet worden ingeschat. De Raad verneemt graag uiterlijk op 19 januari 2009 van de presidenten van de gerechtshoven welke gerechten met elkaar in gesprek wensen te gaan en wie aan deze gesprekken zullen deelnemen. Twee leden van de Raad zullen aan de gesprekken meedoen. De Raad zal vervolgens op korte termijn deze gesprekken doen plannen.

Resultaten gesprekken

Over het resultaat van de gesprekken bestond in de Presidentenvergadering overeenstemming. Het resultaat van de verkennende onderzoeken is een beschrijving van:

- de gewenste concentratie van zaakspakketten (in het bijzonder op het gebied van het bestuursrecht en daarnaast op het gebied van het strafrecht);
- de gewenste locaties en soort zaken die daar worden afgedaan, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen de inrichting van de kantoorfunctie en de locaties waar zittingen worden gehouden;
- de gewenste bestuurlijke inrichting;
- de voorwaarden die nodig zijn om te komen tot regionalisering;
- de problemen waar men tegenaan loopt.

Wil de Raad de uitkomsten van de gesprekken mee kunnen nemen in zijn advies, dan is het noodzakelijk dat deze uiterlijk 1 april a.s. beschikbaar zijn. Hoewel de verkenningen in groepsverband zullen plaatsvinden vraagt de Raad van de afzonderlijke gerechtsbesturen voor 1 april a.s. de Raad over bovenstaande onderwerpen te adviseren. De Raad zal op basis van deze adviezen een voorstel doen voor herziening van de gerechtelijke kaart. Dit voorstel en de adviezen van de gerechten zullen in de presidentenconferentie van 14 en 15 mei 2009 worden besproken. In de Presidentenvergadering van 29 juni 2009 zal vervolgens het advies aan de minister worden besproken.

Inrichting gesprekken

De Raad heeft Jan de Vreugd gevraagd op te treden als procesbegeleider van de gesprekken. De Raad is daarnaast in gesprek met Philip Stempels over een mogelijke rol in de verkenning. Aan de gerechten zullen profielen van deze adviseurs worden toegestuurd waarna de clusters van gerechten een voorkeur kunnen uitspreken. Als format voor de gesprekken zijn bovenstaande resultaten te beschouwen.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 12 januari 2009
kenmerk UIT 13694 ONTW / EvA
pagina 5 van 5

Om ervoor te zorgen dat deze verkenningsfase tijdig tot resultaten leidt zullen de procesbegeleiders worden ondersteund door een secretariaat bij de Raad. Maartje Kleijn (rijkstraineë bij de afdeling Ontwikkeling) zal optreden als secretaris. Het secretariaat zal de verkennende gesprekken plannen en tevens zorgen voor de verslaglegging van de bijeenkomsten.

Tenslotte

De komende fase is het moment voor de gerechten om met noties te komen gebaseerd op lokale verkenningen die van belang zijn om mee te wegen in de besluitvorming over de gerechtelijke kaart. Gerechtsbesturen kunnen nu hun verantwoordelijkheid nemen en aangeven hoe de Rechtspraak in de betreffende regio er het beste uit kan zien, zodat de Raad dit mee kan wegen in het uiteindelijke advies aan de minister. Het streven is immers een breed gedragen advies over de inrichting van de Rechtspraak die recht doet aan de lokale situatie en die optimaal bijdraagt aan de kwaliteit van het rechtspreken.

Hoogachtend,

mr. F.W.H. van den Emster
Voorzitter